

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 18.06.2009
C(2009)4696

**Betreft: Staatssteun / België (Vlaanderen)
Steunnummer N 59/2009
Verlenging van de agro-milieumaatregel botanische beheer**

Excellentie,

Ik heb de eer u mee te delen dat de Commissie besloten heeft geen bezwaar te maken tegen de bovengenoemde steunmaatregel aangezien deze verenigbaar is met het EG Verdrag. Bij dit besluit heeft de Commissie zich gebaseerd op de volgende overwegingen.

1. PROCEDURE

1. In overeenstemming met Artikel 88 paragraaf 3, heeft de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie de bovengenoemde ontwerp maatregel bij de Commissie aangemeld bij brief van 3 februari 2009 welke is geregistreerd op dezelfde dag. Aanvullende informatie is ontvangen bij brief van 12 maart 2009, geregistreerd op 13 maart 2009.

2. BESCHRIJVING

2.1. Titel

2. Verlenging van de agro-milieumaatregel botanisch beheer.

2.2. Budget

3. Budget van maximaal €100 000 per jaar voor de periode van 01/07/2009 tot en met 31/12/2012. Totaal maximaal €300 000.

Zijne Excellentie de Heer Karel DE GUCHT
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Karmelietenstraat 15
B - 1000 Brussel

2.3. Begunstigden

4. Landbouwers.

2.4. Maatregel

5. De huidige maatregel verleent steun aan landbouwers voor een overgangsverbintenis op het gebied van milieumaatregelen in de landbouw op grasland- en akkerbouwpercelen. De onderhavige agromilieuverbintenissen waren in de periode 2000-2006 onderdeel van het plattelandsontwikkelingsprogramma van Vlaanderen (PODP I). In de huidige programmaperiode 2007-2013 is ervoor gekozen de onderhavige maatregelen op te nemen in nieuwe contracten die enkel via nationale bijdragen worden gefinancierd, de financiering van deze agro-milieuverbintenis is door de Commissie goedgekeurd in het staatssteundossier N 450/2007.
6. De nieuwe beheersovereenkomsten (op basis van N 450/2007) gaan in per 1 januari van een jaar. De oude beheersovereenkomsten (op basis van POP I) konden echter op vier momenten gedurende het jaar worden aangegaan en lopen derhalve ook gedurende het jaar af. Dit betekent dat er een lacune op kan treden tussen de agromilieuverbintenis gebaseerde op het POP I en de overeenkomst gebaseerd op N 450/2007 voor een periode van 3 tot 9 maanden. De onderhavige maatregel voorkomt een hiaat tussen de afloop van een onder de oude programmaperiode afgesloten beheersovereenkomst en een nieuwe beheersovereenkomst. Hiermee wordt gegarandeerd dat de oude verbintenis langer in stand blijft en doorloopt tot de start van de nieuwe verbintenis. Van deze overgangsmaatregel kan enkel gebruik worden gemaakt als er een nieuwe verbintenis is (op basis van N 450/2007). Op deze manier worden de positieve gevolgen voor het milieu van de overeenkomst op basis van het POP I behouden en worden negatieve gevolgen voorkomen.
7. De voorwaarden voor het voldoen aan de maatregelen van de overgangsverbintenis zijn gelijk aan die van de oude verbintenis. De vergoeding per hectare is rechtevenredig afhankelijk van de duur van de verlenging. In overeenstemming met de uiteenzetting in maatregel N 450/2007 zijn de voorwaarden genoemd in onderstaande punten 9 tot en met 16 van toepassing op het afsluiten van een overgangsverbintenis.
8. De agro-milieumaatregel kan alleen worden toegepast binnen afgebakende gebieden voor botanisch beheer. De selectie van deze gebieden is gebaseerd op ecologische en beleidscriteria en de afbakening van de gebieden is opgenomen in een Ministerieel besluit.
9. Het doel van de maatregel is de verhoging van de botanische waarde van permanente graslanden en akkerkruiden een kans te geven op akkers. Dit doel wordt bereikt door het uitstellen van de maai- en/of beweidingsdatum van grasland en op akkers door de bemesting te minderen, vruchtwisseling toe te passen en geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken.

10. Voor het botanische beheer van grasland gelden voor elk perceel de volgende voorwaarden:
- Het perceel wordt niet gedraineerd, ontwaterd of afgewaterd;
  - het maaisel dient binnen 15 dagen afgevoerd te worden;
  - er mogen geen bestrijdingsmiddelen op het perceel toegepast worden¹
  - het perceel mag niet bemest of bekalkt worden behoudens door beweiding. Er mogen geen meststoffen of slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties op het perceel worden toegediend;
  - het is niet toegestaan het reliëf en het microreliëf van het perceel te nivelleren.
11. Voor het botanisch beheer van grasland kunnen de volgende maai- en beweidingsdata toegepast worden met de volgende vergoeding, welke wordt verminderd naar gelang de overgangsverbintenis korter is (3, 6 of twaalf maanden en overeenkomstig 25, 50 of 75%):
- Grasland - maaien 16 juni: 827 EUR/ha/jaar;
  - Grasland – maaien 1 juni: 718 EUR/ha/jaar;
  - Grasland – beweiden 16 juni: 827 EUR/ha/jaar;
  - Grasland – beweiden 1 juni: 718 EUR/ha/jaar.
12. De vergoeding voor botanisch beheer van akkers is berekend op: akker and: 1000 EUR/ha/jaar en akker vollevelds: 1000 EUR 833 EUR/ha/jaar, welke wordt verminderd naar gelang de overgangsverbintenis korter is (3, 6 of twaalf maanden en overeenkomstig 25, 50 of 75%). Voor het botanisch beheer van akkers gelden voor elk perceel de volgende voorwaarden:
- Bemesting mag plaatsvinden tot 50% van de geldende bemestingsnorm zoals opgenomen in het Mestdecreet²;
  - er mogen geen bestrijdingsmiddelen op het perceel toegepast worden³;
  - bemesting met mengmest mag enkel plaatsvinden van 1 april tot 31 augustus;
  - een vruchtwisseling dient toegepast te worden met minstens eenmaal om de twee jaar een graangewas en eenmaal om de zes jaar een vlinderbloemige;
  - het perceel dient jaarlijks oppervlakkig bewerkt te worden in het voor- of najaar.
13. De Belgische autoriteiten hebben aan de Commissie gedetailleerde agronomische berekeningen verstrekt met betrekking tot de extra kosten, de gederfde inkomsten en bespaarde kosten van bestrijdingsmiddelen- en kunstmestinzet voor landbouwers die het gevolg zijn van de nakoming van de aangegane verbintenissen. De grondslagen voor de agronomische berekeningen zijn uitgebreid beschreven en literatuurverwijzingen zijn verstrekt ten aanzien van de gedane aannames en grondslagen.

---

¹ Bestrijdingsmiddelen zijn bij uitzondering wel toegestaan voor de wettelijk verplichte bestrijding van distels, voor vergoeding komen enkel de meerkosten in aanmerking voor de manuele, plaatsspecifieke bestrijding van distels.

² Decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, Belgisch Staatsblad van 29.12.2006.

³ Zie voetnoot 1.

14. De Belgische autoriteiten hebben aangegeven dat de bedragen ter vergoeding van de verschillende maatregelen die onder het PDPO I zijn goedgekeurd (zie de punten 11 en 12) in de huidige Vlaamse wetgeving lager zijn vastgesteld dan het aangemelde en goedgekeurde maximum vergoedingsbedrag. De Belgische autoriteiten hebben toegezegd bij de verlenging van de maatregelen deze zelfde lagere vergoedingen toe te kennen. Hierbij is aangegeven dat overcompensatie wordt voorkomen.
15. De genoemde maatregel omvat geen transactiekosten en geen investeringssteun. De aangemelde voorziet enkel in een overgangsverbintenis voor oude agromilieuverbintenissen die aflopen na juni 2009. DE Belgische autoriteiten hebben verzekerd dat uitsluitend steun zal worden toegekend nadat de steunregeling door de Commissie als verenigbaar met het Verdrag is aangemerkt.
16. De Belgische autoriteiten hebben verzekerd enkel steun kan worden verleend voor agromilieuverbintenissen die verder gaan dan de op grond van artikelen 4 en 5 en de bijlagen III en IV van Verordening (EG) nr. 1782/2003⁴ vastgestelde toepasselijke dwingende normen, de minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en de andere toepasselijke dwingende eisen die in de nationale wetgeving of het plattelandsontwikkelingsprogramma zijn vastgesteld.

2.5. Juridische basis

17. De juridische basis voor de wijziging is gebaseerd op artikel 56 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2008 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten en het toekennen van vergoedingen ter uitvoering van Verordening (EG) nr. 1257/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling.

2.6. Steunintensiteit

18. Maximaal 100% van de extra kosten en de gederfde inkomsten die het gevolg zijn van het toepassen van de landbouwer van de milieumaatregel in de landbouw. De Belgische autoriteiten hebben verzekerd dat de steunmaatregel niet kan worden gecumuleerd met andere steun.

3. BEOORDELING

3.1. Aanwezigheid van staatssteun

19. Om artikel 87 (1) van het Verdrag van toepassing te laten zijn, moeten de maatregelen een economisch voordeel aan een onderneming bieden dat het niet ontvangen zou hebben bij de normale uitoefening van haar bedrijf, moet de steun worden verleend aan bepaalde ondernemingen, worden verstrekt door een lidstaat of via overheidsmiddelen, de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen en het handelsverkeer tussen lidstaten ongunstig beïnvloeden.

---

⁴ PB L270 van 21.10.2003, blz. 1.

20. De door de Belgische autoriteiten aangemelde maatregel wordt bekostigd uit staatsmiddelen en geeft aan de groep agrarische ondernemingen in België (Vlaanderen) die deelneemt aan de maatregel botanisch beheer een economisch voordeel die zij in het kader van een normale bedrijfsvoering niet zouden hebben ontvangen. Steunverlening aan een onderneming die actief is op een voor intracommunautaire handel openstaande markt kan de betrokken handel tussen lidstaten negatief beïnvloeden⁵. Aangezien Belgische landbouwbedrijven actief zijn in een internationale markt⁶ die zeer onderhevig is aan concurrentie wordt er van uitgegaan dat de maatregel de mededinging, verstoort of dreigt te verstoren en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kan beïnvloeden⁷. Hiermee zijn de voorwaarden van artikel 87 (1) van het Verdrag vervuld en is de maatregel aan te merken als staatssteun.
21. De bepalingen van artikel 87 (2) en (3) van het Verdrag staan echter uitzonderingen toe op het verbod op staatssteun van artikel 87(1) van het Verdrag. Gezien de kenmerken van de maatregel is de enige mogelijk toepasbare uitzondering genoemd in artikel 87 (3) (c) van het Verdrag. Hierin wordt bepaald dat steun verenigbaar kan worden geacht met de gemeenschappelijke markt indien de steun de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën vergemakkelijkt, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.
22. De Commissie beschouwt staatssteun in de landbouwsector als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt, indien de steun voldoet aan de toepasselijke communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector⁸ (hierna: de richtsnoeren). Verordening (EG) nr. 1857/2006⁹ is niet van toepassing aangezien steun voor agromilieuverbintenissen hierin niet is opgenomen.

3.2. Steun voor een agro-milieuverbintenis

23. Punt IV.C.2 van de richtsnoeren bepaald dat een agro-milieuverbintenis, om verenigbaar te zijn met artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag, moet voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1698/2005 en de haar uitvoeringsbepalingen. In artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1698/2005 en de de uitvoeringsverordening Verordening (EG) nr.1974/2006¹⁰ is bepaald dat:
- a) de betalingen moeten worden verleend aan landbouwers die op vrijwillige basis agro-milieuverbintenissen aangaan (...)
  - b) Steun slechts word verleend voor agro-milieuverbintenissen die verder gaan dan de relevante dwingende normen als bedoeld in de artikelen 4 en 5 en de bijlagen III en IV

---

⁵ Zie met name het arrest van het Hof van Justitie van 13 juli 1988 in Zaak 102/87, *Franse Republiek tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen*, Jurisprudentie [1988], blz. 4067.

⁶ België had een aandeel van 2,2% in de agrarische productie van de EU-25 in 2005 (Bron: De Landbouw in Europese Unie - Statistische en economische gegevens 2006).

⁷ Volgens de Jurisprudentie van het Hof van Justitie is een verbetering van de mededingingspositie van een onderneming als gevolg van staatssteun gewoonlijk het bewijs dat de mededinging met andere ondernemingen die dergelijke steun niet hebben ontvangen, is verstoord Zaak C-730/97, Jurispr. 1980, blz. 2671, punten 11 en 12.

⁸ PB C 319 van 27.12.2006, blz. 1.

⁹ PB L 358 van 16.12.2006, blz. 3.

¹⁰ PB L 368, 23.12.2006, p.15.

- van Verordening 1782/2003 en de minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en van andere relevante dwingende eisen die in de nationale wetgeving zijn vastgesteld en in het programma zijn vermeld.
- c) De verbintenissen in de regel worden aangegaan voor een periode van tussen de vijf en zeven jaar (...);
  - d) De betalingen jaarlijks worden verleend en de extra kosten en de gedeelde inkomsten dekken die het gevolg zijn van de nakoming van de aangegane verbintenis.
  - e) De steun beperkt wordt beperkt tot de in de bijlage van Verordening (EG) Nr. 1698/2005 vastgestelde maxima;
  - f) De steun respecteert de voorwaarden genoemd in de artikelen 27(3) en (8) van Verordening (EG) nr. 1974/2006.
24. De agro-milieuverbintenissen zijn niet van kracht in de interval periode van 3 tot 9 maanden tussen het einde van het contract op basis van het POP I en de op 1 januari van het nieuwe jaar te starten overeenkomst op basis van N 450/2007. Dit is de reden dat een overgangsmaatregel noodzakelijk is. Deze overgangsovereenkomst worden aangegaan op vrijwillige basis en zullen specifiek zien op de periode tussen de oude en de nieuwe overeenkomst gebaseerd op N 450/2007. In alle overeenkomsten worden enkel additioneel en extra voorwaarden opgelegd die een daadwerkelijke verandering van de bestaande landbouwkundige praktijk betreffen en die gunstige milieu effecten hebben. Zonder de overgangsovereenkomst zou de inzet van de boeren en de voordelen voor het milieu op basis van de oude overeenkomst teniet gedaan of nutteloos kunnen worden, met name aangezien de boer geen stimulans heeft om in de activiteiten te investeren die onder de overeenkomst vallen.
25. De steun voldoet aan de punten a) en b). De steun wordt uitsluitend verleend aan exploitanten van landbouwbedrijven die op vrijwillige basis agro-milieuverbintenissen aangaan. De Belgische autoriteiten hebben gegarandeerd dat de steun slechts wordt verleend voor verbintenissen die verder gaan dan de relevante dwingende normen als bedoeld in de artikelen 4 en 5 en de bijlagen III en IV van Verordening (EG) nr. 1782/2003 en de minimumeisen inzake het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en van andere relevante dwingende eisen die in de nationale wetgeving zijn vastgesteld en in het programma zijn vermeld (zie punt 16).
26. Het gaat hier om een overgangsverbintenis tussen de oude periode en de nieuwe periode. Voor het overige is de overgangsverbintenis gelijk aan de nieuwe verbintenis (goedgekeurd onder N 450/2007) die een looptijd heeft van vijf jaar. Punt 58 van de richtsnoeren biedt de mogelijkheid een verbintenis met een looptijd van korter dan vijf jaar in bijzondere omstandigheden toe te staan. In dat geval dient gedetailleerd te worden aangegeven dat de milieueffecten kunnen worden gerealiseerd in de kortere periode die wordt voorgesteld en het steunbedrag is gerelateerd aan de kortere periode. De Belgische autoriteiten hebben voldoende aangetoond dat gezien het nieuwe regiem de overgangsverbintenis noodzakelijk is om een juist milieueffect te kunnen sorteren. Tevens is bij de methode van berekening duidelijk aangetoond dat deze wordt gerelateerd aan de looptijd van de overgangsverbintenis en uit de hieruit voortvloeiende verplichtingen en gerelateerde kosten (zie punten 10, 11 en 15).
27. Zoals uiteengezet in punt 15 hebben de Belgische autoriteiten gedetailleerde berekeningen overhandigd van de steunbedragen. Deze zijn gebaseerd op extra kosten en gedeelde inkomsten zoals voorgeschreven in artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1698/2005.

28. Conform artikel 48, lid 2 van Verordening (EG) nr. 1974/2006¹¹ is de deugdelijkheid en de nauwkeurigheid van berekeningen bevestigd door een functioneel onafhankelijke dienst. De betalingen worden per jaar vastgesteld.
29. De mate van steun is hoger dan de maximale steunbedragen zoals opgenomen in Verordening (EG) nr. 1698/2005¹². Artikel 39 geeft aan dat een vergoeding per hectare van maximaal 450 EUR voor andere vormen van grondgebruik (grasland) mogelijk is. Deze vergoeding is maximaal 600 EUR per hectare voor eenjarige gewassen. Van deze algemene voorwaarden kan in specifieke met reden omklede gevallen worden afgeweken. De Belgische autoriteiten hebben aangegeven dat de berekening van de gedeerde inkomsten en de additionele kosten die volgen uit de overeenkomst vergelijkbaar zijn met het referentieniveau en de relevante vereisten bedoeld in artikel 39 (3) van Verordening (EG) nr. 1698/2005.
30. De door de autoriteiten van België toegestuurde informatie bevestigt dat de verplichtingen ten behoeve van de beperking van de het gebruik van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen of andere productiemiddelen te beperken enkel geaccepteerd kan worden indien kan worden nagegaan dat de toepassing en nakoming van die beperkingen kan worden beoordeeld op een redelijke wijze . De steun respecteert de voorwaarden genoemd in de artikelen 27, (3) en (8) van Verordening (EG) nr. 1974/2006.
31. Op grond van punt 53 en 54 van de richtsnoeren is een steunbetaling boven de overeenkomstig artikel 39, lid 4, van Verordening (EG) nr. 1698/2005 vastgestelde maximumbedragen enkel verenigbaar met artikel 87 (3) (c) indien bewijsmateriaal kan worden verstrekt waaruit blijkt dat de maatregel aan alle bij die verordening vastgestelde voorwaarden en aan de desbetreffende uitvoeringsbepalingen voldoet. Daarnaast dient de lidstaat de aanvullende steunbetalingen te verantwoorden, onder meer door middel van een gedetailleerde specificatie van de betrokken bestanddelen op basis van gedeerde inkomsten en extra kosten die met de verbintenis zijn gemoeid. Het moet gaan om uitzonderingsgevallen op basis van naar behoren te rechtvaardigen specifieke omstandigheden waarbij kan worden aangetoond dat de extra inkomsten en/of gedeerde inkomsten worden gemaakt in het kader van verbintenissen die een echte wijziging van de bestaande landbouwpraktijken met zich meebrengen en een aantoonbaar en significant positief effect op het milieu hebben. De Belgische autoriteiten hebben aangetoond dat de onderhavige maatregel een echte wijziging betreft van de bestaande landbouwpraktijken en dat de verbintenissen zijn er op gericht een aantoonbaar en significant effect op het milieu te hebben (zie punten 8 - 11). De Belgische autoriteiten hebben de aanvullende steunbetalingen verantwoord als uitzonderingsgevallen met inachtneming van naar behoren te rechtvaardigen specifieke omstandigheden en dat het gaat om reële kosten ten behoeve van verplichtingen en activiteiten. Een gedetailleerde specificatie is verstrekt van de gedeerde inkomsten en extra kosten die met de verbintenissen gemoeid zijn (zie punt 13).
32. De maatregel bevat geen vergoeding voor transactiekosten (zie punt 15). Tevens bevat de maatregel geen vergoeding voor uit de verbintenissen voortvloeiende non-productieve investeringen. De Belgische autoriteiten hebben zich ertoe verbonden de

---

¹¹ PB L368 van 23.12.2006, blz. 15.

¹² PB L 277, 21.10.2005, blz. 1.

regeling aan te passen aan alle relevante wijzigingen van Verordening (EG) nr. 1698/2005 en de bijbehorende uitvoeringsbepalingen.

33. Bovenstaande in overweging nemende voldoet de steunmaatregel aan de voorwaarden van afdeling IV.C.2 van de richtsnoeren.

4. CONCLUSIE

34. Na beoordeling van de aangemelde maatregel in het licht van de geldende staatssteunregels, concludeert de Commissie dat alle relevante voorwaarden voor de toepassing van artikel 87(3)(c) van het EG Verdrag zijn vervuld. In het licht hiervan heb ik de eer u ervan op de hoogte te stellen dat de Commissie heeft besloten geen bezwaar te maken tegen de aangemelde steunmaatregel.

35. Mocht deze brief vertrouwelijke gegevens bevatten die niet aan derden mogen worden bekendgemaakt, dan wordt u verzocht de Commissie daarvan uiterlijk 15 werkdagen na de ontvangst ervan in kennis te stellen. Als de Commissie binnen de gestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek ontvangt, neemt zij aan dat u instemt met mededeling aan derden en bekendmaking van de volledige tekst van deze brief in de authentieke taal op de volgende internetsite:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/.

Dit verzoek dient per aangetekend schrijven of per fax te worden gericht aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Landbouw en plattelandontwikkeling
Directoraat Landbouwwetgeving
Kamer: L 130 5/128
B-1049 Brussel
(fax (+322) 296 76 72)

Met de meeste hoogachting,

Voor de Commissie

Mariann Fischer Boel

Lid van de Commissie